

INGIBJÖRG ELSA GUÐMUNDSDÓTTIR

FRÆÐSLUMIÐSTÖÐ ATVINNULÍFSINS

Árið 2013 er 11. starfsár Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins (FA) og þriðja ár starfseminnar sem byggt er á lögum um framhaldsfræðslu nr. 27/2010. Unnið hefur verið að innleiðingu laganna og reglugerðarinnar nr. 1163/2011.

Starfsemin hefur verið með reglubundnum hætti á árinu. Þann 1. september 2012 hófst vinna við verkefnið *Þróun raunfærnimats til að efla starfshæfni fullorðinna með litla formlega menntun*. Verkefnið fékk IPA-styrk frá Evrópusambandinu að upphæð 1.875.000 evrur, sem er 75% kostnaðaráætlunar. Fræðslusjóður greiðir 25% í móttframlag. Þetta er stærsta einstaka verkefnið sem FA hefur tekið að sér utan þjónustusamnings við mennta- og menningarmálaráðuneytið. Í verkefninu verður lagður grunnur að 47 nýjum raunfærnimatsverkefnum og byggð verður upp vefgátt um störf og nám með 500 lýsingum starfa. Þetta starf byggist meðal annars á greiningum á þörfum vinnumarkaðar fyrir þekkingu, sem Vinnuálastofnun hefur unnið. Í lok verkefnisins verða afurðir þess kynntar. Verkefnið er til þriggja ára. Fjóla María Lárusdóttir, náms- og starfsráðgjafi hjá FA, stýrir verkefninu og starfsmenn eru fjórir auk hennar.

Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir

ÞJÓNUSTUSAMNINGUR OG STARFSÁÆTLUN FA ÁRIÐ 2013

Í gildi er þjónustusamningur við mennta- og menningarmálaráðuneytið frá ársbyrjun 2011 út árið 2015. Samningurinn byggir á lögum um framhaldsfræðslu sem ætlað er að mæta þörfum einstaklinga með stutta formlega skólagöngu. FA sinnir markhópnum ekki beint heldur í gegnum samstarfsaðila sína, sem eru fræðslu- og símenntunarmiðstöðvar innan KVASIS, í iðngreinum og á vegum opinbera vinnumarkaðarins. Alls eru þetta 14 fræðsluaðilar, sem jafnframt eru samstarfsaðilar Fræðslusjóðs. Gerð er starfsáætlun fyrir hvert ár sem byggir á þjónustusamningnum við mennta- og menningarmálaráðuneytið og er lögð fyrir það til samþykktar. Í lok árs er gerð ársskýrsla, sem skilað er til ráðuneytisins. FA vistar einnig tengilið Norræna tengslanetsins um nám fullorðinna sem kostað er af Norræna ráðherranefndinni.

Hér á eftir verður gerð grein fyrir helstu verkefnum FA á síðasta ári.

NÁMSSKRÁR OG NÁMSLÝSINGAR

Gæðaviðmið í námsskrárgerð í framhaldsfræðslu hafa verið í vinnslu á vegum mennta- og menningarmálaráðuneytisins

á síðastliðnu ári. Námsskrár eru því einungis vottaðar í tilraunaskyni til eins árs í senn. Í mars og júní 2013 voru fimm námsskrár endurmetnar: Starfsnám stuðningsfulltrúa – grunnnám, Starfsnám stuðningsfulltrúa – framhaldsnám, Landnemaskóli II, Menntastöðir, Opin smíðja.

Tvær síðasttöldu námsskrárnar eru skrifaðar í samræmi við hugmyndir um þrepaskipt nám þar sem áhersla er lögð á hæfniviðmið. Fimm nýjar námslýsingar samkvæmt námskránni Opinni smíðju hafa verið skrifaðar til viðbótar við þær sem áður hafa fengið heimild til kennslu. Námslýsingarnar eru fyrir Pinnaðu, Trébátasmíði, TIG-suðu, Margmiðlunar-smíðju – gerð og eftirvinnslu myndbanda. Einnig var veitt ráðgjöf við skrif á Listasmíðju.

Námsskráin Skrifstofuskólinn var endurskoðuð og sett fram á þrepi í samræmi við íslenska viðmiðaramann þar sem áhersla er lögð á hæfniviðmið. Endurskoðunin var unnin í samstarfi við Nýja tölvu- og viðskiptaskólann (NTV) og Mími-símenntun. Almennir námsþættir voru unnir af FA en sérstakir þættir voru unnir af NTV og yfirfarnir af FA. Í bréfi mennta- og menningarmálaráðuneytisins dagsettu 27. mars 2013 var námsskráin metin til allt að 18 eininga og tilraunakennsla heimilud í eitt ár. Einnig var skrifud ný námsskrá, Sölu-, markaðs- og rekstrarnám, í samstarfi við NTV. Námsskráin er sett fram á þrepi í samræmi við íslenska

viðmiðarammann og er áhersla lögð á hæfniviðmið. Í bréfi mennta- og menningarmálaráðuneytisins dagsettu 10.5. 2013 var námsskráin metin til allt að 30 eininga og tilraunakennsla heimilud í eitt ár. Báðar þessar námsskrár voru settar á 2. þrep íslenska viðmiðarammans.

Námsskrá fyrir fyrsta hluta ferðapjónustunáms samkvæmt niðurstöðum tilraunaverkefnis í ferðapjónustu var skrifud. Verkefnið var unnið í samstarfi við Kvasi og Menntaskólann í Kópavogi. Jafnframt var veitt ráðgjöf við skrif á námsskrá í ferðapjónustu fyrir framhaldsskóla byggða á námsskrám framhaldsfræðslunnar. Bæði þessi verkefni voru styrkt af mennta- og menningarmálaráðuneytinu. Námsskrá fyrir starfsfólk verslana var skrifud þar sem unnið var útfrá niðurstöðum færnigreiningar eins og gert var við skrif á námsskrá fyrir ferðapjónustuna. Báðar námsskrárnar eru skrifaðar með það í huga að mæta kröfum atvinnulífsins en um leið kröfum menntakerfisins um dýpt og breidd í innihaldi og fjölbreytileika. Námsskrárnar eru skrifaðar í samræmi við kröfur um þrepaskipt nám með áherslu á hæfniviðmið (e. learning outcome). Hæfniviðmiðum er lýst á þremur þrepum, þrepi 1, 2 og 3. Vinna við tengingu framhaldsfræðslu við íslenska viðmiðarammann er ekki lokið.

Áfram var unnið að endurskoðun á Grunnmenntaskólanum. Endurskoðunin verður unnin samhliða þróun á raunfærnimati í almennum bóklegum greinum. Námsskráin verður skrifud í samræmi við kröfur um þrepaskipt nám með áherslu á hæfniviðmið.

Undirbúningur fyrir endurskoðun á námsskránum Landnemaskólinn og Landnemaskólinn II hófst þar sem meðal annars var send út könnun til allra símenntunarmiðstöðva þar sem spurt var um ýmsa þætti sem tengjast endurskoðuninni. Námsskrárnar verða settar á þrep og þær skrifaðar í samræmi við kröfur því tengdar, þar sem áhersla er lögð á hæfniviðmið.

Gerður hefur verið samningur við Mími-símenntun um skrif á námsskrá fyrir innflytjendur sem eru ólæsir á latneskt letur.

Fulltrúar FA tóku þátt í vinnu við gerð gæðaviðmiða um vottun námsskráa undir stjórn mennta- og menningarmálaráðuneytisins á tveimur fundum í lok árs 2012. Gerðar voru athugasemdir við drög að gæðaviðmiðum sem lögð voru fram af hálfu ráðuneytisins í júní 2013. Vinna við námsskrárgrunn fyrir framhaldsfræðsluna er hafin í umsjón mennta- og menningarmálaráðuneytisins. FA á fulltrúa í þeirri vinnu, tveir vinnufundir voru haldnir í upphafi árs 2013.

Handbók fyrir leiðbeinendur er í vinnslu. Þar eru leiðbeiningar um nýja framsetningu námsskráa þar sem hæfniviðmið eru sett fram á þrepum. Þróun á framsetningu námsskráa og orðun hæfniviðmiða er enn í gangi.

FRÆDSLUSJÓÐUR

Stjórn Fræðslusjóðs hélt sjö fundi á tímabilinu frá 1. september 2012 til 31. ágúst 2013. FA þjónustar stjórn sjóðsins og hefur umsýslu með honum samkvæmt þjónustusamningi við mennta- og menningarmálaráðuneytið. Á fyrstu innsíðu er yfirlit yfir stjórnarmenn sjóðsins.

FA boðar fundi í samráði við formann stjórnar, ritar fundargerðir, annast fjármál, þar á meðal gerð fjárhagsáætlana á grundvelli ákvarðana stjórnar sjóðsins og annast bókhalð og eftirfylgni með fjármunum og notkun þeirra.

FA gerir samninga við fræðsluaðila fyrir hönd stjórnar Fræðslusjóðs, safnar upplýsingum um framgang verkefna og safnar inn tölfræðilegum upplýsingum um árangur í starfinu og miðlar þeim til stjórnarinnar.

FA tekur á móti umsóknum vegna úthlutana úr Fræðslusjóði og veitir sérfræðiráðgjöf eftir því sem stjórn sjóðsins óskar eftir. Á þessu ári hefur sú ráðgjöf fyrst og fremst falist í því að fara yfir umsóknir um vottaðar námsleiðir, raunfærnimat og náms- og starfsráðgjöf.

Úthlutanir úr Þróunarsjóði framhaldsfræðslu fóru fram á vormanuðum. Sérstök úthlutunarnefnd á vegum Fræðslusjóðs annast úthlutanir. Sótt var um styrki til 47 verkefna að upphæð 111.291.671 krónur. Þar af var úthlutað til 22 verkefna, alls 33.732.000 krónum.

SÖFNUN, VARÐVEISLA OG MIÐLUN UPPLÝSINGA

Með söfnun, varðveislu og miðlun upplýsinga er markmiðið að FA búi yfir góðum og áreiðanlegum gögnum á starfssviði sínu. Gæði og aðgengi að réttum upplýsingum er grundvöllur fyrir því að FA geti skilað stjórn Fræðslusjóðs og FA áreiðanlegum skýrslum og miðlað upplýsingum innan lands sem utan.

Frá árinu 2006 hafa verið ákvæði um greiðslur vegna vottaðra námsleiða, raunfærnimats og náms- og starfsráðgjafar í samningum við fræðslu- og símenntunarmiðstöðvar. Á grundvelli laga um framhaldsfræðslu færðust greiðslurnar frá FA yfir til Fræðslusjóðs frá og með árinu 2011. Árangur

Frá fundi stjórnar Fræðslusjóðs og símenntunarmiðstöðva í júní 2013.

Í vottuðum námsleiðum og raunfærnimati er tekinn saman tvisvar á ári (í janúar og ágúst) og skýrslur unnar úr þeim tölum. Í náms- og starfsráðgjöf er upplýsingum safnað saman ársfjórðungslega.

ÖFLUN UPPLÝSINGA UM MARKHÓP

Á vef Hagstofu Íslands var fylgst með upplýsingum um markóp FA. Aðallega var fylgst með þróun atvinnuleysis, þróun á stöðu innflytjenda og skiptingu vinnuafis eftir kyni, aldri, búsetu og menntun. Gögn um þátttöku í símenntun, sem koma fram í vinnuarkaðsrannsókn Hagstofunnar, voru greind og túlkuð.

Á vef Vinnuálastofnunar var fylgst með þróun atvinnuleysis á Íslandi. Einkum er fylgst með tölum um atvinnuleysi verkamanna. Enda er líklegt að í hópi verkakvenna og -karla sé fjölmennur markhópur FA; þau sem eru á vinnuarkaði og hafa ekki lokið framhaldsskóla.

Á vef OECD var skoðuð og túlkuð tölfraedi sem varðar markhóp FA og sambærilega hópa í Evrópu. Heftið *Education*

at a glance var skimað. Þýddur texti og tölfraedi úr heftinu er notað í kynningarefni FA þegar það á við.

Á vef Evrópumíðstöðvar fyrir þróun starfsmenntunar (CEDEFOP) var sótt efni og skimað. Þar á meðal voru tölfraedi og skýrslur eins og *Curriculum reform in Europe, Future skills supply and demand in Europe* og *Skills supply and demand in Europe*. Kynningarefni var unnið úr þessum gögnum.

SKILGREINING Á MENNTUNARÞÖRFUM MARKHÓPS

Unnið hefur verið að því að þróa hagkvæma og faglega leið við hæfnigreiningar starfa til að ákvarða fræðsluþörf markhópsins. Einnig var lagður grunnur að skipulagi heildstæðs náms innan framhaldsfræðslunnar með skilgreindum námslokum. Tilraunaverkefni í ferðaþjónustu, sem stofnað var til á árinu 2011, var eftir sem áður umgjörð þessa starfs. Eftir að hafa skoðað, prófað og lagt mat á notagildi mismunandi aðferða var ákveðið að byggja á þrepaskiptum hæfniskilgreiningum frá HRSG og í september var tekin ákvörðun um kaupa aðgang að rafrænum gagnagrunni (CompetencyCore)

frá HRSG sem hefur að geyma yfir 300 þrepaskiptar lýsingar á færni og annað eins af lýsingum starfa. Í framhaldi af því hófst vinna við þýðingar og aðlögun. Hugmyndir FA um verklag við greiningu færnikrafna á Íslandi voru kynntar á nokkrum fundum. Aðferðinni var beitt í nokkrum verkefnum og reyndist vel en áfram bíður frekari þróun, þýðingar og aðlögun, meðal annars að íslenskum viðmiðaramma.

Mikilvægt er að fylgjast með því sem gert er í öðrum löndum og hjá öðrum aðilum hér á landi í tengslum við hæfnikröfur starfa og tengingu við viðmiðaramma. Það hefur verið gert með því að fylgjast með erlendum vefsíðum, skýrslum og fréttabréfum. Sem dæmi hefur fjölbreytt útgáfa CEDEFOP verið rýnd og lykilskýrslur frá OECD. Fyrirkomulag menntunar í atvinnulífi og færnikröfur til ýmissa starfa í öðrum löndum hafa verið skoðaðar og fjölmargir viðburðir hafa verið sóttir innanlands á vegum stjórnvalda og annarra hagsmunaaðila sem tengjast málefnum.

Starfshópur vegna tilraunaverkefnis í ferðaþjónustu, skipaður fulltrúum frá FA, SAF, SGS, MK og starfsgreinaráði matvæla-, veitinga- og ferðaþjónustugreina lagði fram fyrstu drög að tillögu um skipan náms í ferðaþjónustu innan framhaldsfræðslunnar í nóvember. Drögin fengu að mestu jákvæðar undirtektir í baklandinu en á fundi í starfsgreinaráði matvæla-, veitinga- og ferðaþjónustugreina komu fram neikvæð viðbrögð og niðurstöður FA úr hæfnigreiningu voru tortryggðar. Starfshópurinn ákvað því að fara í frekari upplýsingasöfnun. SAF fékk styrk frá Þróunarsjóði framhaldsfræðslu til að gera könnun, sem starfsmenn FA tóku þátt í að móta. Maskína ehf. vann könnunina og voru niðurstöður kynntar þann 27. nóvember 2012 og má nálgast þær á vef FA, www.frae.is. Niðurstöður könnunarinnar styðja fyrri greiningu FA og veita gagnlegar viðbótarupplýsingar. Starfshópurinn lauk störfum í ársbyrjun 2013 með því að leggja fram tillögu að nýju fyrirkomulagi í skipan náms. Fulltrúar starfsgreinaráðsins skrifuðu ekki undir tillöguna. Námshönnun og námskrárritun fyrsta hluta náms í ferðaþjónustu lauk í maí 2013 og þar með lauk tilraunaverkefninu. Greinargerð þess efnis var undirrituð af samstarfsaðilum FA, SGS og SAF í ágúst 2013. Eftir stendur að halda áfram þróun samkvæmt tillögum starfshóps og láta reyna á nýtt fyrirkomulag.

Tillaga starfshóps felur í stórum dráttum í sér að hægt verði að ljúka námi innan framhaldsfræðslunnar á tilteknu þrepi (hér var miðað við 2. þrep) til að styrkja stöðu á vinnu- markaði eða halda áfram námi í framhaldsskóla. Mikilvægur hluti tillögunnar snýst þó um þá áherslu sem lögð er á að ein-

staklingar geti á löngum tíma safnað upp í skilgreind námslok með því að taka þátt í stuttum námskeiðum.

FA fékk sumarið 2012 sjö verkefnastyrki frá mennta- og menningarmálaráðuneytinu í tengslum við átakið *Styrkir til eflingar starfsmenntunar*. Verkefnið hófust flest haustið 2012 og lauk öllum í maí 2013. Verkefnið byggðust öll á nánu samstarfi við aðila í atvinnulífinu og sum einnig á samstarfi við aðra fræðsluaðila. Í nokkrum tilvikum var um aðkeypta sérfræðivinnu að ræða. Greinargerðir og afurðir þessara verkefna hafa verið send styrkveitendum og samstarfsaðilum. Lýsing á verkefnum, samstarfsaðilum, vinnunni og niðurstöðum er að finna í Gátt í grein Guðmundu Kristinsdóttur, *Greining á fræðsluþörfum, verkefni síðasta árs*.

Í öllum greiningarverkefnum var beitt þeirri aðferðafræði sem er í þróun hjá FA með þrepaskiptum hæfnilýsingum sem keyptar voru frá HRSG. Með því fékkst dýrmæt reynsla sem vinna þarf úr og var því sótt um styrk til mennta- og menningarmálaráðuneytisins í maí síðastliðnum til að þróa aðferðafræðina, gera handbók og þjálfá fleiri til að beita aðferðinni. Sá styrkur var veittur og skal því verkefni lokið í maí 2014.

Nokkur ný hæfnigreiningarverkefni eru í farvatninu en engar ákvarðanir hafa verið teknar. Mest er um vert að fylgja nýloknum verkefnum úr hlaði og fullmóta þau gögn og aðferðir sem byggt er á.

ÞRÓUN AÐFERÐA Í FRAMHALDSFRÆÐSLU

Frá árinu 2003 hefur FA byggt upp kennslufræðamiðstöð og þróað 20 námskeið og gagnasafn fyrir fræðslustarfsmenn, kennara og leiðbeinendur á sviði fullorðinsfræðslu. Námskeiðin nefnast Stiklur. Starfið hefur frá upphafi falist í þróunarvinnu, námskeiðahaldi, fræðslufundum og ráðgjöf. Námskeiðin eru á mismunandi sviðum með þarfar markhóps FA að leiðarljósi og í samræmi við óskir og ábendingar samstarfsaðilanna. Nánari lýsing er í grein Sigrúnar Jóhannesdóttur, *Starfsemi kennslufræðimiðstöðvar* í Gátt.

Eftirtalin Stiklunámskeið voru haldin sl. vetur:

- Stiklur 2–3, Grunnnámskeið var haldið fyrir Austurbrú á Reyðarfirði 15. október.
- Stiklur 12, Úrræði við læsis- og ritunarvanda var haldið í Reykjavík fyrir Mími-símenntun 16. nóvember.
- Stiklur 11, Að takast á við einstaklinga í erfiðum

aðstæðum var haldið í Reykjavík fyrir samstarfsaðila FA og framhaldsskóla 23. nóvember.

- Stiklur 15, Um kennslu fatlaðra var haldið á Akureyri fyrir SÍMEY 27. nóvember.
- Stiklur 5, Um notkun félagsmiðla og tækni í námi og kennslu var haldið á Suðurnesjum fyrir MSS 27. desember.
- Stiklur 7, Fjölbreyttar matsaðferðir í fullorðinsfræðslu var haldið hjá SÍMEY á Akureyri 17. maí.
- Stiklur 4b, Um leiðsögn og starfsþjálfun var haldið hjá Visku, Vestmannaeyjum 25. júní.
- Stiklur 5 og 8, Um notkun tækni í fullorðinsfræðslu var haldið fyrir Fræðslunet Suðurlands í Reykjavík 13. ágúst.

RAUNFÆRNIMAT

Á síðustu árum hefur ávinningur af raunfærnimati orðið sífellt sýnilegri með auknum fjölda þeirra sem hafa nýtt sér úrræðið. Hlutverk FA hefur einnig breyst, á árunum 2004 til 2007 var unnið að þróun aðferðafræði og prófunum, árin 2007 til 2010 einkenndust af innleiðingu raunfærnimats fyrir iðngreinar og lög um framhaldsfræðslu tryggðu aðgengi markhóps FA að raunfærnimati. Frá árunum 2011 hefur verið unnið að því að innleiða raunfærnimat fyrir námsskrár sem ekki tilheyra iðngreinum auk þess að gildistaka reglugerðar um raunfærnimat tryggði samræmda aðferðafræði og tryggði rétt þeirra sem nýta sér raunfærnimat.

Í september 2012 hófst síðan nýr kafli í sögu FA, þegar skrifað var undir samning um verkefnið *Þróun raunfærnimats til að efla starfshæfni fullorðinna með litla formlega menntun*. Verkefnið er hluti af IPA-styrkjaáætlun Evrópusambandsins. Í verkefninu er lögð áhersla á þróun raunfærnimats í störfum og námsskrám þar sem raunfærnimat hefur ekki farið fram áður. En gerð er sérstaklega grein fyrir því verkefni í annarri grein í Gátt.

Frá árinu 2007 og fram á mitt ár 2013 hafa 2.014 einstaklingar lokið raunfærnimati. Alls hafa um 1.300 skólaár verið metin og er þá miðað við að meðalfjöldi eininga sé 35 á hverju skólaári. Meðalaldur þeirra einstaklinga sem fara þessa leið er um 40 ár og í nær öllum tilvikum hafa þeir hafið nám í framhaldsskóla en ekki lokið því. Í viðtölum kemur líka fram að margir hafa reynt að hefja nám að nýju en ekki tekist. Á árinu 2012 luku 423 þátttakendur raunfærnimati. Þar sem raunfærnimat fór fram á móti námsskrá var meðaltal staðinna eininga rúmlega 25.

Ráðgjöf vegna eldri eða endurtekinna verkefna er að

sjálfsgöðu sinnt áfram. Verkefni FA í raunfærnimati sem tengjast þeim verkþætti snúa aðallega að:

- Þjálfun fagaðila í raunfærnimati. Námskeið var haldið í desember 2012 og sóttu það 22 þátttakendur.
- Ráðgjöf til samstarfsaðila vegna undirbúnings, framkvæmdar og eftirfylgni auk setu í stýrihópum nýrra verkefna.
- Ráðgjöf og aðstoð til Fræðslusjóðs vegna umsókna og skila á niðurstöðum raunfærnimatsverkefna.
- Kynningum í framhaldsskólum og til starfsgreinaráða og annarra hagsmunaaðila.
- Greiningu og lestri upplýsinga úr innsendum gögnum, m.a. um kostnað og árangur.
- Vöktun með þróun á erlendum vettvangi.

FA tekur þátt í Norræna sérfræðingasetinu um raunfærnimat (NVL) og áhersla þess á árinu 2012 – 2013 er lögð á gæði og mikilvægi ráðgjafar í raunfærnimati. Einnig hefur verið leitað til ráðsins vegna endurskoðunar á leiðbeinandi Evrópureglum um raunfærnimat. Á vegum tengslanetsins er einnig starfræktur hópur hér á landi sem er starfsmönnum FA til ráðgjafar.

FA tók einnig þátt í Nordplus verkefni um að greina lykilþætti sem hafa áhrif á gæði í raunfærnimati. Verkefninu lauk með ráðstefnu í Stokkhólmi í maí auk þess að kynnt var afurð verkefnisins, *Kvalitetsmodel til Validering i Norden*, bæði í rafrænni útgáfu og á prenti.

NÁMS- OG STARFSRÁÐGGJÖF

Frá árinu 2004 hefur FA þróað aðferðir í náms- og starfsráðgjöf og leitað eftir upplýsingum um þarfir markhópa í gegnum ráðgjöfina. Frá árinu 2006 hefur náms- og starfsráðgjöf verið fjármögnuð af opinberu fé hjá fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum og er nú starfrækt hjá 13 aðilum. Samtals sinna nú verkefninu 25 ráðgjafar um land allt, í mismiklu starfshlutfalli. Þeir sinna meðal annars kynningu á þjónustunni með fundum á vinnustöðum og öðrum vettvangi þar sem markhóp FA er að finna, veita einstaklingsviðtöl og hópráðgjöf, taka þátt í virknaðgerðum fyrir atvinnuleitendur og hafa umsjón með verkefnum í raunfærnimati og þróun aðferðafræði í samstarfi við FA.

FA heldur utan um samstarfsnet náms- og starfsráðgjafara, svokallað ráðgjafarnet, með það að markmiði að auka

Þjálfun matsaðila í raunfærnimati hjá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins.

sérfræðiþekkingu í náms- og starfsráðgjöf innan framhaldsfræðslunnar. Haldnir eru 3–4 samráðsfundir á hverju ári, þar sem unnið er sameiginlega að verkefnum sem stuðla að auknum gæðum og árangri þjónustunnar í þágu markhópsins.

Á tímabilinu 1. september 2012 til 31. ágúst 2013 voru haldnir þrjú fræðslufundir:

- Á Suðurnesjum, 27.–28. september (21 þátttakandi).
- Í Reykjavík, 11. febrúar (20 þátttakendur).
- Í Reykjavík, 27. maí (17 þátttakendur).

Á fræðslufundunum var meðal annars hannaður spurningalisti fyrir þjónustukannanir til notenda og jafnframt var unnið að gæðaviðmiðum fyrir ráðgjöfina. Einnig var upplýsingum frá náms- og starfsráðgjöfum símenntunarmiðstöðva um þarfir markhópsins safnað saman og helstu niðurstöður ræddar á fundum. Á fundi í september var kynning á verkfærinu *Myers Briggs Type indicator* fyrir ráðgjafa, sem meðal annars hefur reynt vel í vinnu með atvinnuleitendum.

Á árinu 2013 hefur verið farið yfir niðurstöður þjónustukannana fyrir notendur sem lagðar voru fyrir á öllum símenntunarmiðstöðvum. Kannanirnar verða lagðar fyrir notendur árlega og unnið úr þeim til að móta ráðgjöfina í takt við þarfir þeirra. Gæðaviðmiðin hafa verið unnin áfram í samráði við ráðgjafarnetið og gæðahóp sem samanstendur

af umsjónarmanni og fulltrúum úr ráðgjafahópnum. Viðmiðin hafa verið prófuð hjá nokkrum fræðsluaðilum og hefur skapast umræða um þau á báðum fundum ársins. Á fundi í maí var kynning á EQM-gæðakerfinu og fjallað um tilgang gæðakerfa. Fulltrúar frá Persónuvernd og Þjóðskjalasafni fjölluðu um lög um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga og lög og reglur um skjalavörslu afhendingarskyldra aðila. Áfram var unnið með þróun EQM-gæðaviðmiðanna á fundi í september.

FA hefur í gegnum árin verið í samstarfi við félags- og mannvísindadeild Háskóla Íslands (HÍ) um miðlun upplýsinga í námi við náms- og starfsráðgjöf. Tveir nemar úr ráðgjafarnáminu komu í starfsþjálfun hjá FA í september 2012 og 2013. Þá má nefna að FA er samstarfsaðili HÍ í Nordplus-verkefninu VALA sem fór af stað haustið 2012 og fjallar um menntun og þjálfun ráðgjafa sem sinna ráðgjöf fullorðinna. Skiptikennari frá Finnlandi kom til FA í ágúst á vegum VALA verkefnisins og fékk upplýsingar um starfsemi FA og uppbyggingu ráðgjafa.

FA hefur átt í miklu samstarfi við erlenda faghópa vegna þróunar ráðgjafa (NVL – net um náms- og starfsráðgjöf) og sótti starfsmaður FA fund í desember 2012 í Danmörku, fund og ráðstefnu í Svíþjóð í mars 2013 og fund og málþing á Íslandi í byrjun júní síðastliðnum. Í NVL-ráðgjafarnetinu var unnið að efni og útgáfu bæklinga um fjölmennarlega ráð-

gjöf; undirbúningi og framkvæmd ráðstefnu um færni ráðgjafans í Svíþjóð; og undirbúningi og framkvæmd málþings um ráðgjöf fyrir fullorðna á Íslandi í júní.

Ráðgjafarnetið hefur einnig það hlutverk að styðja við þróun gagnagrunns með upplýsingum um nám og störf í tengslum við IPA-verkefni FA. Í þeim tilgangi var rýnihópa- vinna (tveir hópar) á fundi ráðgjafarnetsins í febrúar, þar sem fram fór þarfagreining á því hvað upplýsinga- og ráðgjafarvefur ætti að innihalda, ásamt því að fengin var sýn ráðgjafanna á útfærslu á atríðum í vefgáttinni, svo sem upplýsingar og notkun vefsins út frá sýn ráðgjafa annars vegar og markhópsins eða notenda hins vegar.

GÆÐI FRÆDSLUSTARFS OG RÁÐGJAFAR HJÁ VOTTUÐUM FRÆDSLUAÐILUM

FA hefur frá upphafi unnið að því að efla gæði hjá fræðsluaðilum með þróun gæðaviðmiða sem unnin voru í samstarfi og samráði við samstarfsaðila. Fyrstu gæðaviðmið FA voru gefin út árið 2006 og á árinu 2011 gerði FA samning við vottunarstofuna BSI á Íslandi um gæðavottunarúttekt og bauð fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum, sem eru í samstarfi við FA, að sækja um fyrstu úttektirnar. Viðbrögð voru jákvæð og í júní 2012 hlutu fyrstu miðstöðvarnar EQM-vottun. Í janúar 2013 var staðan þannig að þrettán fræðslu- og símenntunarmiðstöðvar höfðu staðist gæðaúttekt og hlotið vottun skv. EQM-gæðamerkinu og í maí sama ár barst umsókn frá fyrsta fræðsluaðilanum utan samstarfsnets FA. Í ágúst 2013 barst svo umsókn frá öðrum fræðsluaðila utan samstarfsnets FA.

Í janúar 2013 stóð FA fyrir könnun á EQM-gæðakerfinu og framkvæmd gæðaúttektar meðal þeirra 13 fræðsluaðila sem sótt höfðu um EQM-vottun og bárust svör frá 12 aðilum. Helstu niðurstöður voru þær að fræðsluaðilar voru almennt ánægðir með þátttöku sína í gæðavottunarferlinu og töldu að þátttakan hefði skilað skýrari verkferlum og skipulagðari vinnubrögðum. Nokkrir lýstu þó óánægju sinni með að vottunin næði einungis yfir fræðslustarfseminna en ekki náms- og starfsráðgjöf eða raunfærnimat. Þá kom einnig fram viss óánægja með úttektina, meðal annars þótti ferli úttektar ekki nægilega skýrt.

Á fyrri hluta árs 2013 var gengið frá skipulagsskjölum í samvinnu við BSI og gerður var gæðavottunarferill þar sem skýrt er kveðið á um ábyrgð hvors aðila fyrir sig. Þann 24. apríl var opnuð undirsíða á vef FA www.frae.is/gaedavottun

með upplýsingum um EQM-gæðavottunina, feril hennar og tenglum í umsóknareyðublöð og fleiri gögn sem tengjast EQM-vottuninni. Í byrjun júní 2013 fékk vottunarstofa sent yfirlit yfir þá aðila sem gengið höfðu frá greiðslu árgjalds 2013 og hófst þá formlega ferill framhaldsúttekta, en úttektir eru gerðar árlega fyrstu þrjú árin. Nánari umfjöllun um tilurð og þróun EQM-viðmiðanna *European Quality Mark for non-formal learning providers – further development*, er að finna í grein Guðfinnu Harðardóttur hér í Gátt.

FA hefur einnig unnið að þróun gæðaviðmiða í náms- og starfsráðgjöf í samráði við samstarfsnet ráðgjafa hjá fræðslu- og símenntunarmiðstöðvum. Þann 27. maí var fjallað almennt um gæði og gæðavottun á samstarfsfundum náms- og starfsráðgjafa en einnig var farið yfir forsögu EQM-vottunarinnar og fjallað um aðferðafræði EQM. Markmiðið er að fljótlega verði hægt að taka út náms- og starfsráðgjöf samstarfsaðila skv. EQM-gæðakerfinu. Þá haldast í hendur þróun gæðaviðmiða í raunfærnimati og IPA-verkefni FA.

NEMENDABÓKHALD

Námsnetið/MySchool er í eigu Studia ehf. FA leigir afnot og greiðir fyrir aðlögun kerfisins að starfsemi sinni. Í Námsnetinu/MySchool eru aðskilin viðmót fyrir kennara, nemendur og starfsmenn sem annast skipulag náms og umsýslu gagna vegna námsins. Þrjú umsýslusvið eru í Námsnetinu/MySchool; Brautir, Stök námskeið og Samskipti kennara og námsmanna. Umsýslusviðið Brautir er ætlað fyrir vistun og umsýslu gagna vegna náms samkvæmt námsskrám sem FA skrifar og gefur út. Umsýslusviðið Stök námskeið er ætlað fyrir vistun og umsýslu gagna vegna annars náms sem samstarfsaðilar FA standa að.

Skinna er gagnagrunnur sem mennta- og menningar- málaráðuneytið fyrirhugar að taka í gagnaðil fyrir miðlæga vistun allra gagna um formlegt og óformlegt nám einstaklinga. Gögn sem eru vistuð í Námsnetinu/MySchool verður hægt að flytja yfir í Skinnu.

Þrettán fræðslu- og símenntunarmiðstöðvar og Félagsmálaskóli alþýðu sjá um nám samkvæmt námsskrám sem FA skrifar og gefur út. Vegna þessa náms færa símenntunarmiðstöðvarnar og Félagsmálaskóli alþýðu nemendabókhalda í Námsnetið/MySchool. Tíu símenntunarmiðstöðvar, Starfsmennt, IÐAN fræðslusetur og Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins nota námsnetið í tengslum við skráningu og umsýslu gagna um náms- og starfsráðgjöf.

Gæðavottun sex fræðsluáðila í febrúar 2013.

Í Námsnetinu/MySchool er vinnusvæðið Bekkir sérhannað fyrir umsýslu upplýsinga vegna náms samkvæmt námsskrám FA. Á vinnusvæðinu eru stofnaðir bekkir. Kennarar eru skráðir á námskeið. Stundatafla bekkjar er gerð. Hún sýnir tíma, stofu og kennara. Námsmenn eru innritaðir í bekk. Viðvera námsmanna er skráð. Kennarar leggja fyrir verkefni og námsmenn skila verkefnum þegar það á við. Tölvupóstar eru sendir til námsmanna bekkjar. Viðurkenningskjöl eru prentuð í lok náms. Allt þetta og ýmiskonar umsýsla sem fylgir bekkjarnámi fer fram á vinnusvæðinu Bekkir. Upplýsingar um skráningar og námsferla einstaklinga eru geymdar á vinnusvæðinu Nemendabókhald.

Vinnusvæðið Bekkir var fyrst kynnt í lok ágúst 2010. Síðan þá hefur vinnusvæðið verið í stöðugri þróun. Þróun svæðisins er byggð á reynslu þeirra sem sjá um umsýslu bekkja á vegum samstarfsaðila FA.

Á síðasta ári hafa verið gerðar lagfæringar, einkum á vinnusvæðinu Bekkir. Lagfæringarnar hafa einkum verið gerðar til að bæta við og gera greinilegri upplýsingar á skjá og til að einfalda verkferla. Markmið þessara umbóta er að flýta fyrir og auðvelda umsýslu bekkja.

Í lok júlí 2013 voru uppfærð öll vinnusvæði samstarfsaðila FA. Uppfærslan var kynnt á tveimur fjarfundum í

ágústbyrjun. Fundirnir voru teknir upp. Slóðir að upptökum fjarfundanna voru sendar framkvæmdastjórum samstarfsaðila FA.

Eins og búist var við komu fram hnökrar eftir uppfærsluna. Allir hnökrar, sem fram hafa komið eftir uppfærsluna, hafa verið leiðréttir.

Kerfi fyrir innslátt og vistun gagna vegna raunfærnimats er tilbúið. Eftir prófun voru gerðar lagfæringar á innslætti og ákveðið að kanna möguleika á að gera vinnusvæðið Raunfærnimat fjölhæfara og notendavænna. Kostnaðaráætlun hefur enn ekki verið gerð.

Skinna – gagnagrunnur er ekki fullgerður. Fyrirhuguð færsla úr Nemendabókhaldi í Skinnu bíður þess að gagnagrunnurinn verði tilbúinn til notkunar.

MIDLUN UPPLÝSINGA UM STARF Á VETTvangi FRAMHALDSFRÆÐSLU

Gátt er ársrit Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins og kemur út í tengslum við ársfund FA. Fimmtudaginn 29. nóvember 2012 kom Gátt út í níunda skipti. Undirtitill ritsins er Ársrit um framhaldsfræðslu og meginþemað í ritinu er atvinnulíf og fræðsla. Ritið er 117 síður með 27 fræðilegum greinum,

reynslusögum og lýsingum á ýmsum möguleikum sem standa þeim til boða sem óska eftir fræðslu. Sá kafli ritsins með greinum sem tengjast verkefnum námsmanna sem sérhæfa sig í námi fullorðinna og náms- og starfsráðgjöf fyrir fullorðna til meistaraþrófs hefur aldrei skipað jafn veigamikinn sess. Þar er stöðum rennt undir að fullorðnir vilja mennta sig til starfa og að sjálftraust er mikilvæg undirstaða þess að geta það. Ritið er sent víða, meðal annars til símenntunarmiðstöðva, framhaldsskóla og bókasafna. Gátt er notað til kennslu í þremur háskólum, HÍ, HA og LHÍ, og er þar að auki aðgengilegt á vef Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins, www.frae.is.

Ársfundur FA var haldinn fimmtudaginn 29. nóvember á Hótel Reykjavík Natura. Fundurinn bar yfirskriftina Nám og vinnumarkaður. Þar voru flutt fjögur ávörp og sex erindi og að venju voru viðurkenningar veittar *Fyrirmyndum í námi fullorðinna* árið 2012. Glærur fyrirlesara og ávörp fyrirmyndanna eru aðgengilegar á vef FA, www.frae.is sem er uppfærður reglulega.

Upplýsingum er miðlað með ýmsum hætti, svo sem með kynningarbæklingum, útgáfu námsskráa og dreifingu þeirra, þátttöku í ráðstefnum og móttöku gesta, bæði innlendra og erlendra. Á árinu 2012 var gefinn út einn nýr bæklingur þar sem kynnt er námsleiðin Fjölverkjar. Einnig var gefin út ensk þýðing á almennum bæklingi um starfsemi FA. Ennfremur var unnið uppkast að sameiginlegum kynningarbæklingi um náms- og starfsráðgjöf sem fer fram hjá símenntunarmiðstöðvum um allt land.

Starfsemi FA var á tímabilinu september 2012 – ágúst 2013 kynnt fyrir nær 600 manns, þar á meðal erlendum hópum frá Færeyjum, Noregi, Litháen og Lapplandi og á ráðstefnum á Íslandi og í Eistlandi, Svíþjóð og Austurríki. Umfjöllunarefni kynninganna var starfsemi FA, tilraunaverkefni í ferðaþjónustu, tölfræði úr starfinu, EQM-gæðavottunin og heftið 8 árangursþættir. Þá má nefna kynningu á framhaldsfræðslunni á Málþingi ASÍ.

Aukin áhersla verður lögð á kynningu á því starfi sem fram fer á vettvangi framhaldsfræðslu bæði fyrir almenning og gagnvart öðrum skólastigum. FA fékk Heiði Björnsdóttur markaðsfræðing til liðs við starfsfólkið til þess að móta nýja kynningarstefnu fyrir FA. Hópur innan FA vann að kynningarátætlun með Heiði haustið 2012 og í kjölfarið var leitað til nokkurra auglýsingastofa um að koma með hugmyndir til að móta þessa kynningarstefnu. Auglýsingastofan ENNEMM var fyrir valinu til að þróa hugmyndirnar áfram.

Ársfundur Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins árið 2012 á Hótel Natura.

NÁMSEFNISGERÐ

Í þjónustusamningi við mennta- og menningarmálaráðuneytið sem FA vinnur eftir er ákvæði um að FA vinni að verkefnum tengdum námsefnisgerð eftir því sem mögulegt er og fjármagn leyfir.

Verkefni á sviði námsefnisgerðar á tímabilinu hafa falist í að þróa áfram Mælistiku FA um gæði námsefnis, veita ráðgjöf um námsefnisgerð fyrir markhópin og leiðbeina þeim sem vilja útbúa námsefni á grundvelli námsskráa FA fyrir framhaldsfræðslu.

Almennar umræður um gæði námsefnis fara stöðugt fram á Stiklunámskeiðum en til viðbótar var þróað sérstakt Stiklunámskeið um gæði námsefnis – Stiklur 3b og auglýst með öðrum Stiklunámskeiðum. Ekki hefur verið eftirspurn eftir því námskeiði enn.

Veitt hefur verið einstaklingsráðgjöf um námsefnisgerð þar sem Mælistikan var kynnt sem hjálpartæki ásamt námsefnisgerðarforritum. Ráðgjöfin var veitt í tengslum við fyrirhugaða námsefnisgerð um námstækni fyrir Skrifstofuskólann.

Vísað hefur verið í námsefni frá sjávarútvegsráðuneytinu þegar eftir því hefur verið leitað. Yfirlit yfir námsefnið er nú vistað í gagnasafni FA undir yfirskriftinni Fiskvinnslunámskeið. Einnig er prentað námsefni vistað hjá FA og dreift eftir þörfum.

NÝIR HÓPAR Í FRAMHALDS- FRÆÐSLU

FA er ætlað að undirbúa aðkomu nýrra hópa að framhaldsfræðslu. Einkum er horft til fatlaðs og aldraðs fólks, öryrkja, innflytjenda utan vinnumarkaðar, notenda félagsþjónustunnar og annarra þeirra sem standa utan vinnumarkaðar. Ekki er um stóra hópa að ræða, þar sem allur þorri fólks sem ekki hefur lokið framhaldsskóla er á vinnumarkaði eða í atvinnuleit og tilheyra því markhópi FA.

Unnið hefur verið með Fjölmennt að vottun námsleiða fyrir skjólstæðinga þeirra og greiningu hæfniprepa námsleiðanna. Frekari útfærsla bíður þess að gæðaviðmið í framhaldsfræðslu verði tilbúin. Endurskoðun námsskrárinnar Grunnmenntaskólinn tekur einnig til þess hóps sem er markhópur Fjölmenntar á grundvelli tilraunakennslu námskrárinnar á Vestfjörðum.

Boðið var upp á kennslufræðinámskeið á Akureyri í samstarfi við Fjölmennt fyrir kennara á símenntunarmiðstöðvum og í framhaldsskólum í kennslu fatlaðs fólks. Um er að ræða námskeiðið Stiklur 15, um kennslu fatlaðs fólks sem var haldið á Akureyri fyrir SÍMEY 27. nóvember. Jafnframt býðst kennurum Fjölmenntar að sækja öll kennslufræðinámskeið sem FA heldur í eigin húsakynnum.

Að frumkvæði Fjölmenntar var í gangi samstarf á síðasta ári við að samþætta starfsemi Fjölmenntar, FA og Fræðslusjóðs. Fjölmennt sendi minnisblað til stjórnar FA og Fræðslusjóðs í maí og vitnaði þar til minnisblaðs framkvæmdarstjóra beggja aðila frá 16. maí 2012. Leitaði stjórn Fjölmenntar staðfestingar á vilja FA og Fræðslusjóðs til samstarfs. Báðir aðilar svöruðu jákvætt og var það staðfest í bréfi til Fjölmenntar 23. maí. Þann 18. júní barst bréf frá Fjölmennt þar sem fram kemur að Fjölmennt óskar eftir frestun viðræðna um óákveðinn tíma, meðal annars vegna erfiðrar fjárhagsstöðu stofnunarinnar og ákveðinnar andstöðu við hugmyndina. Málinu var vísað til nýrrar stjórnar sem yrði skipuð í ágúst 2013.

NORRÆNT TENGLANET UM NÁM FULLORÐINNA (NVL)

NVL (Norrænt tengslanet um nám fullorðinna) er verkefni starfrækt á vegum Norrænu ráðherranefndarinnar. Mennta- og menningarmálaráðuneytið hlutaðist til um það að FA tæki að sér að vista NVL á Íslandi. Samningur um þetta verkefni er

í gildi til loka ársins 2016 og er Sigrún Kristín Magnúsdóttir fulltrúi í tengslanetinu fyrir Íslands hönd. Á tímabilinu september 2012 til ágúst 2013 stóð FA, í samstarfi við NVL, fyrir nokkrum viðburðum sem lesa má nánar um í greininni *Norrænt tengslanet um nám fullorðinna* í Gátt.

IPA-VERKEFNI: ÞRÓUN RAUN- FÆRNIMATS TIL AÐ EFLA STARFS- HÆFNI FULLORÐINNA MEÐ LITLA FORMLEGA MENNTUN

FA fékk verkefnastyrk frá Evrópusambandinu, *Instrument for Pre-Accession Assistance – IPA*, í tengslum við aðildarumsókn Íslands að sambandinu. Verkefnalýsingin var unnin í samráði við mennta- og menningarmálaráðuneytið, velferðarráðuneytið og aðila vinnumarkaðarins ásamt fjármálaráðuneyti og Sérfræðisetri í ævilangri náms- og starfsráðgjöf. Fræðslusjóður tryggir verkefninu það mótframlag sem Evrópusambandið fer fram á. Verkefnið hófst formlega 1. september 2012 og er til þriggja ára.

Markmið verkefnisins er að auka starfshæfni fólks á vinnumarkaði sem ekki hefur lokið námi á framhaldsskólastigi. Þessu markmiði verður náð með því að auka skilvirgni framhaldsfræðslunnar með áframhaldandi þróun raunfærnimats og gagnagrunns um störf og nám. Starfsemi FA hefur beinst að þessum hópi, sem jafnframt er markhópur Fræðslusjóðs. Verkefnið fellur að markmiðum þjónustusamnings FA við mennta- og menningarmálaráðuneytið og er fjármagnað sérstaklega með þessum styrk.

Nánari lýsing á verkefninu er í grein Fjólu Maríu Lárusdóttur verkefnissjtóra annars staðar í Gátt.

FJÁRMÖGNUN FRÆÐSLUSJÓÐS Á FRAMHALDSFRÆÐSLU

Vottaðar námsleiðir

Á árinu 2012 greiddi Fræðslusjóður tæplega 444 milljónir króna til framkvæmdar á vottuðum námsleiðum hjá samstarfsaðilum sínum, sem á árinu 2012 voru 13 fræðslu- og símenntunarmiðstöðvar. Vottað nám er skilgreint sem nám samkvæmt námsskrám sem hafa verið sérhannaðar fyrir fólk á vinnumarkaði sem ekki hefur lokið námi við framhaldsskóla og metnar hafa verið til eininga á framhaldsskólastigi.

Fjöldi þátttakenda á árinu 2012 í vottuðum námsleiðum sem Fræðslusjóður fjármagnar var 2.698 í 220 náms-

Tafla 1. Fjöldi atvinnuleitenda eftir kynjum í vottuðum námsleiðum eftir fræðsluaðilum

Fræðsluaðili	Alls luku námi	Atvinnuleitendur	Hlutfall atv. leitenda	Atvinnuleitendur	
				karlar	konur
Austurbrú	203	40	20%	9	31
Farskólinn	67	4	6%	0	4
Framvegis	77	48	62%	12	36
Fræðslumiðstöð Vestfjarða	309	21	7%	9	12
Fræðslunet Suðurlands	156	43	28%	19	24
IDAN fræðslusetur	9	4	44%	4	0
Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum	387	135	35%	56	79
Mímir-símenntun	728	235	32%	110	125
Símenntunarmiðstöðin á Vesturlandi	124	51	41%	10	41
SÍMEY	379	129	34%	54	75
Starfsmennt	46	16	35%	4	12
Viska	138	2	1%	0	2
Þekkingarnet Þingeyinga	75	10	13%	8	2
Samtals	2.698	738	27%	295	443

leiðum. Um 68% þátttakenda eru af landsbyggðinni en 32% sóttu námið á höfuðborgarsvæðinu. Þátttakendum hjá níu símenntunarmiðstöðvum fjölga á milli ára á meðan fækkun er hjá fjórum. Í heild fjölgaði þátttakendum á milli áronna 2011 og 2012 úr 2.486 í 2.698 eða um 8,5%.

Á árinu 2012 voru atvinnuleitendur í vottuðum námsleiðum FA með fjármagni frá Fræðslusjóði samtals 738 (voru 972 árið 2011) og var skiptingin eftir kynjum þannig að karlar voru 295 (40%) en konur 443 (60%). Tafla 1 sýnir fjölda atvinnuleitenda eftir kynjum í vottuðum námsleiðum eftir fræðsluaðilum.

Þegar skoðað er hvaða námsleiðir atvinnuleitendur velja helst, má sjá að flestir atvinnuleitendur stunduðu nám í Skrifstofuskólanum (108). Áberandi er hvað hlutfall atvinnuleitenda er hátt meðal þeirra sem luku tveimur námsleiðum í ferðaþjónustu, það er Færni í ferðaþjónustu I og II eins og sjá má í töflu 2.

Náms- og starfsráðgjöf

Á árinu 2012 úthlutaði Fræðslusjóður rúmlega 140 milljónum króna í náms- og starfsráðgjöf.

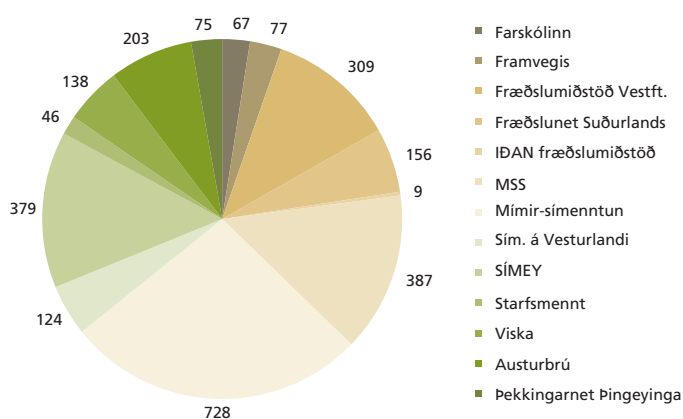
Allar fræðslu- og símenntunarmiðstöðvar á landsbyggðinni ásamt Mími-símenntun, Starfsmennt, IDUNNI fræðslu-

setri og Fræðsluskrifstofu rafiðnaðarins fengu úthlutað fjármagni úr Fræðslusjóði til náms- og starfsráðgjafar.

Heildarfjöldi ráðgjafarviðtala á árinu 2012 var 10.217, viðtölin fóru fram á 13 fræðslumiðstöðvum. Dreifingu þeirra má sjá á mynd 2.

Fjöldi viðtala við atvinnuleitendur á árinu 2012 var 3.834, þar af voru flest viðtöl tekin hjá Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum (891) og Mími-símenntun (1.392). Á þessum

Mynd 1. Þátttakendur í námstilboðum símenntunarmiðstöðvanna árið 2012 (Vottað nám fjármagnað af Fræðslusjóði).

Tafla 2. Fjöldi atvinnuleitenda eftir námsleiðum

Námsleið	Alls luku námi	Atvinnuleitendur	Hlutfall atv. leitenda	Atvinnuleitendur	
				karlar	konur
Aftur í nám	100	30	30%	19	11
Fagnámskeið fyrir starfsfólk í heilbrigðisþjónustu	130	9	7%	1	8
Fjölverkjar	9	9	100%	2	7
Færni í ferðabjónustu I	42	37	88%	16	21
Færni í ferðabjónustu II	37	36	97%	16	20
Grunnmenntaskólinn	160	63	39%	21	42
Grunnnám fyrir skólaliða	27	11	41%	6	5
Grunnnámskeið fyrir fiskvinnslufólk	592	0	0%	0	0
Landnemaskóli	136	79	58%	37	42
Meðferð matvæla	53	25	47%	13	12
Menntastoðir	240	90	38%	31	59
Nám og þjálfun í almennum bóklefum greinum	179	45	25%	12	33
Opnar smiðjur	146	95	65%	81	14
Skrifstofuskólinn	229	108	47%	14	94
Starfsnám stuðningsfulltrúa – framhaldsnám	29	4	14%	0	4
Starfsnám stuðningsfulltrúa – grunnnám	17	12	71%	4	8
Sterkari starfsmaður	76	54	71%	21	33
Þjónustuliðar	53	23	43%	0	23
Aðrar námsleiðir	443	8	2%	1	7
Samtals	2.698	738	27%	295	443

tveimur símenntunarmiðstöðvum voru um 60% af öllum viðtölum atvinnuleitenda tekin á árinu 2012. Tafla 3 sýnir viðtöl atvinnuleitenda hjá ráðgjöfum símenntunarmiðstöðvanna frá 2008–2012.

Raunfærnimat

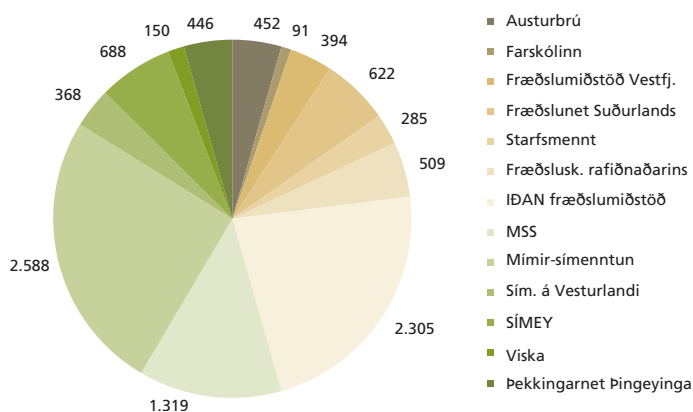
Á árinu 2012 var úthlutað úr Fræðslusjóði samtals um 76 milljónum króna til raunfærnimats.

Raunfærnimat í löggiltum iðngreinum

Á árinu 2012 veitti Fræðslusjóður tæplega 53 milljónum króna til raunfærnimats í löggiltum iðngreinum. Raunfærnimatsverkefni í löggiltum iðngreinum á landsbyggðinni eru framkvæmd í samvinnu símenntunarmiðstöðva á viðkomandi svæði og fræðslumiðstöðva iðngreina. Þáttur símenntunarmiðstöðvanna felst í að kynna verkefnið, útvega þátttakendur og sinna tengslavinnu. Á árinu 2012 var veitt rúmlega 1,5 milljónum króna til símenntunarmiðstöðva á landsbyggðinni vegna þessara verkefna.

Á árinu 2012 fór 241 einstaklingur í raunfærnimat í löggiltum iðngreinum, 194 hjá IÐUNNI fræðslusetri og 47

Mynd 2. Fjöldi ráðgjafarviðtala eftir fræðslumiðstöðvum

Tafla 3. Ráðgjafarviðtöl 2008–2012, atvinnuleitendur

Fræðsluaðili	2008		2009		2010		2011		2012	
	Fj.	%	Fj.	%	Fj.	%	Fj.	%	Fj.	%
Austurbrú	7	3%	35	1%	344	6%	172	3%	126	3%
Farskólinn á Norðurlandi vestra	2	1%	16	1%	51	1%	31	1%	2	0%
Fræðslumiðstöð Vestfjarða	14	6%	59	2%	286	5%	258	5%	239	6%
Fræðslunet Suðurlands	16	7%	201	8%	228	4%	222	4%	121	3%
Fræðslusetrið Starfsmennt	0	0%	0	0%	0	0%	120	2%	98	3%
Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins	0	0%	0	0%	54	1%	20	0%	44	1%
ÍÐAN fræðslusetur	1	0%	155	6%	774	13%	491	10%	436	11%
Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum	55	25%	1.196	45%	1.831	31%	1.495	29%	891	23%
Mímir-símenntun	60	27%	624	23%	1.502	25%	1.440	28%	1.392	36%
Símenntunarmiðstöðin á Vesturlandi	42	19%	147	5%	582	10%	466	9%	208	5%
SÍMEY	19	9%	153	6%	203	3%	190	4%	130	3%
Viska	0	0%	28	1%	43	1%	29	1%	16	0%
Þekkingarnet Þingeyinga	6	3%	64	2%	98	2%	148	3%	131	3%
Samtals	222	100%	2.678	100%	5.996	100%	5.082	100%	3.834	100%

Tafla 4. Fjöldi staðinna eininga í raunfærnimati í löggiltum iðngreinum

Fræðsluaðili	Fjöldi einst.	Fjöldi eininga í mati	Fjöldi staðinna eininga	Fjármagn	Kostn. án ráðgjafar
Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins	47	639	455	3.500.000	7.692
ÍÐAN fræðslusetur	194	8.233	6.084	47.610.000	7.825
Samtals	241	8.872	6.539	52.630.670	8.049

hjá Fræðsluskrifstofu rafiðnaðarins. Fjöldi staðinna eininga á árinu 2012 var 6.539 á móti 7.626 á árinu 2011 sem sýnir um 14% samdrátt á milli ára.

Annað raunfærnimat í umsjón símenntunarmiðstöðva

Á árinu 2012 stýrðu sex símenntunarmiðstöðvar raunfærnimatsverkefnum utan iðngreina. Fjármagn til þessa liðar hefur dregist saman um tæplega fjórar milljónir króna milli ára. Á árinu 2012 var veitt rúmlega 23 milljónum króna til símenntunarmiðstöðva til raunfærnimats utan iðngreina en fyrir árið 2011 var sú upphæð rúmlega 27 milljónir króna. Símenntunarmiðstöðvarnar hafa umsjón með verkefnum utan tveggja verkefna sem Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins stýrði. Hér fyrir neðan má sjá hvaða fræðsluaðilar voru með verk-

efnastjórn verkefnanna og í hvaða greinum þau voru, ártal fjármögnunar er innan sviga:

- Mímir-símenntun – skrifstofugreinar, tveir hópar (2012), verslunarfagnám, tveir hópar (2012) og leikskólabrú (2011)
- Fræðsluskrifstofa rafiðnaðarins – hljóðvinnsla, tveir hópar, Reykjavík og Akureyri (2012)
- Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum – skrifstofugreinar og verslunarfagnám (2012)
- SímeY – leikskóla-, stuðningsfulltrúa- og skólabrú (2012)
- Fræðslunet Suðurlands – skrifstofugreinar (2012) og verslunarfagnám (2012)

Tafla 5. Fjöldi staðinna eininga í raunfærnimati eftir greinum

Starfsgrein	Fjöldi	Fjöldi matssamtala	Fjöldi eininga í mati	Fjöldi staðinna eininga	Meðaltal staðinna eininga pr. einstakling
Bakaraiðn	1	2	38	15	15,0
Bílgreinar	13	31	376	282	21,7
Blikksmiði	11	35	485	385	35,0
Framreiðsla	10	20	626	511	51,1
Hljóðvinnsla	16	48	0	0	0,0
Húsasmíði	20	40	929	717	35,9
Leikskólalabrá	12	40	120	102	8,5
Matartækni	39	78	834	625	16,0
Matreiðsla	27	54	1.690	786	29,1
Málmsmiði	7	26	417	302	43,1
Múraraíðn	4	8	142	98	24,5
Pípulögn	8	16	237	201	25,1
Rafvirkjun	47	261	639	455	9,7
Rennismíði	4	13	204	180	45,0
Skrifstofubraut	71	295	1.669	956	13,5
Stálsmiði	14	49	520	505	36,1
Stuðningsfulltrúabrá	18	91	273	216	12,0
Verslunarfagnám	65	174	2.825	2.552	39,3
Vélstjórn	3	6	33	13	4,3
Vélvirkjun	33	118	1.702	1.464	44,4
Samtals	423	1.405	13.759	10.365	24,5

- Viska, fræðslu- og símenntunarmiðstöð Vestmannaeyja – verslunarfagnám (2011)

Meðalfjöldi staðinna eininga í raunfærnimati, sem fór fram á móti námsskrám á árinu 2012, er 28,7 fyrir hvern einstakling. Meðalfjöldi staðinna eininga innan einstakra greina voru allt frá 4,3 í vélstjórn til 51,1 eininga í framreiðslu eins og fram kemur í töflu 5.

UM HÖFUNDINN

Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir er framkvæmdastjóri Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins. Hún hefur B.A.-próf í sálfræði, kennsluréttindi frá HÍ, M.Ed.-próf í kennslufræðum frá Harvard-háskóla í Bandaríkjunum og framhaldsmenntun í fullorðinsfræðslu frá Háskólanum í Linköping í Svíþjóð. Ingibjörg hefur unnið við fullorðinsfræðslu frá 1985 við stjórnun, kennslu og skipulagningu, m.a. hjá Menningar- og fræðslusambandi alþýðu og Tómstundaskólanum. Hún hefur einnig tekið þátt bæði í evrópskum og norrænum samstarfsverkefnum á sviði fullorðinsfræðslu og starfsmenntunar.